

Van regels naar gedrag

NBA Jaarplan 2014

NBA

Van regels naar gedrag

De afgelopen twee jaar heeft de NBA veel aandacht geschonken aan de regelgeving. Naast harmonisering van de regelgeving in het kader van de fusie zijn ook de gedragsregels geactualiseerd. Nieuwe beroepsstandaarden staan echter niet op zichzelf. Ze vormen het uitgangspunt en de toetssteen van het gewenste gedrag, het gaat om regels die werken. Daarbij wordt van de accountant steeds meer een normbesef (en daarbij passend gedrag) verwacht dat verder reikt dan een minimalistische uitleg van de regelgeving. De nadruk van het NBA-beleid zal de komende periode dan ook gaan liggen op het bewerkstelligen van de gewenste kennisniveaus, attitude en gedrag.

Tegelijkertijd wordt met het uitbrengen van de Contourennota een nieuwe basis gelegd onder het toekomstig beroep. Daarbij past ook een herziening van het huidige systeem van permanente educatie, dat meer gericht moet worden op daadwerkelijke prestatieverbetering.

De maatschappelijke discussie rond het controlerend beroep is het afgelopen jaar opnieuw opgelaaid naar aanleiding van twee AFM-rapporten die onaanvaardbare gebreken in de controlepraktijk blootlegden. Voor de NBA is dit reden om het komend jaar hoge prioriteit te geven aan de verbetering van controlekwaliteit. Het accountantsberoep kan zich niet permitteren dat de kwaliteit van de verklaring door gebruikers in twijfel wordt getrokken. Elke accountantscontrole dient aan de eisen te voldoen, om daarmee ook een einde te maken aan de voortdurende negatieve kritiek die het gehele beroep raakt. Naast verbetering van de controlekwaliteit is er aandacht voor vernieuwing: een meer informatieve controleverklaring en ontwikkeling van nieuwe assurance-diensten voor het MKB.

Tevens verlangt de samenleving dat de accountant zijn kennis van risico's beter benut. Recente uitingen van wetgever en toezichthouders (o.a. Tweede Kamer, commissie Halsema, DNB) hebben duidelijk gemaakt dat er een groeiende maatschappelijke behoefte is aan een alerte, signalerende accountant. Het gaat erom dat de accountant - in al zijn rollen: extern accountant, intern accountant én accountant in business - optimaal de kennis en observaties benut die hij in zijn functie heeft opgedaan.

De NBA realiseert zich dat dit beleid alleen succesvol is als het gekend en erkend wordt door haar leden. Dat vereist een beroepsorganisatie die dicht bij haar leden staat, met een heldere communicatie, een zichtbaar bestuur en een transparante besluitvorming. Ook daar zal het komend jaar stevig aan worden gewerkt.

1 Verbetering controlekwaliteit

1. Het moet beter

Dit in 2013 gestarte project staat onder regie van het bestuur van de Ledengroep Openbaar Accountants (LOA) en is gericht op alle controlerend accountants. Doel van het programma is een substantiële reductie van het aantal controledossiers en kantoren dat niet aan de eisen voldoet. De NBA wil dit bereiken door alle controlerend accountants in 2014 te verplichten tot een intensieve training, bestaande uit dossiermentoring, een kennistoets en een training ter verbetering van de communicatieve vaardigheden. Tevens zal de NBA bij de OOB-vergunninghouders en de SRA aandringen op concrete, gekwantificeerde kwaliteitsdoelstellingen.

Meer dwingend zal de NBA optreden ten aanzien van de niet-OOB vergunninghouders waarbij ze, conform het convenant met de AFM, zelf de controledossiers toetst. In 2015 zullen deze kantoren, voor zover nog niet in 2013 of 2014 ge(her)toetst, allen worden getoetst. Kantoren die onvoldoende scores (oranje) worden verplicht tot een verbeterplan en zullen zo spoedig mogelijk maar uiterlijk binnen twee jaar een hertoetsing ondergaan. Tegen kantoren die daarna nog onvoldoende scores (rood) zal de NBA tuchtprocedures aanspannen. Op deze wijze zal voor de kantoren onder NBA-supervisie naar verwachting binnen vier jaar een substantiële kwaliteitsverbetering worden gerealiseerd.

2. Leren van fouten

Dit eveneens in 2013 gestarte project richt zich op het verbeteren van het lerend vermogen binnen het beroep. Doel is het verbeteren van de kennis over de oorzaken van gebreken, het stimuleren van 'error management' binnen de kantoren en het ontwikkelen van op feiten georiënteerd beleid.

3. Maatwerk in assurance

Er is een toenemende behoefte aan meer diverse vormen van assurance. Het gaat hier om diensten waar de betrokkenheid van de accountant tot meer zekerheid bij het maatschappelijk verkeer leidt, zonder dat het direct een 'volledige' controle van de jaarrekening betreft. Met name de grote groep van openbaar accountants die werkzaam zijn in de samenstelpraktijk heeft behoefte aan aangepaste assurediensten. In dit verband zal ook de samenstelverklaring worden herzien. Het project wordt uitgevoerd onder auspiciën van het LOA-bestuur.

2 Verbetering signalerend vermogen

1. De signalerende accountant

De verplichte PE-cursus 'Zeg wat je ziet' beoogt het signalerend vermogen van de individuele accountant te versterken. Voorts heeft de NBA eind vorig jaar ten behoeve van de controlepraktijk een publicatie met 'best practices' geproduceerd. Deze 'best practices' worden nader uitgewerkt en aan de praktijk getoetst. Gedragsverandering van de controlerend accountant én de accountant in business zal worden gestimuleerd via onderzoek, debatbijeenkomsten, alsmede het bouwen en beschikbaar stellen van een dilemma-app en een moresprudentie-database.

Naast gedragsverandering richt het programma zich ook op de formele aspecten van de signalerende rol, met het opstellen van een nieuwe controleverklaring. Op basis van de ervaringen van de pilot zal de NBA in 2014 een nieuwe standaard ontwikkelen. Internationaal gezien behoort Nederland hiermee tot de landen die voorop lopen.

2. Sector in control

Snelle ontwikkelingen en complexe regelgeving brengen omvangrijke beheersingsrisico's met zich mee in publieke en semipublieke sectoren. De NBA toetst controleprotocollen en activeert de deskundigheid van haar leden in de betreffende sectoren om samen met belanghebbende partijen tot verbeteringen van de controle-omgeving te komen.

Dit programma is al in 2013 gestart en zal het komend jaar worden voortgezet. Doel is het verbeteren van de controlebaarheid van instellingen en overheden via onderzoek, stakeholderdebatten en verbeteracties. Daarbij richt de NBA zich primair op de gezondheidszorg ('cure' en 'care'), woningbouwcoöperaties, onderwijs en gemeenten.

3. Publieke management letters

Dit succesvolle en inmiddels door diverse landen overgenomen NBA-initiatief zal in 2014 leiden tot PML's voor de horeca, life sciences en banken.

3 Verbeteren communicatief vermogen

In het recente reputatie-onderzoek scoorde het controlerend beroep een mager zesje. Nu geldt als vuistregel dat reputatie voor tachtig procent wordt bepaald door prestatie en voor twintig door communicatie. Om die reden legt de NBA prioriteit bij het verbeteren van de controlekwaliteit en het signalerend vermogen. Toch zal ook het communicatief vermogen van de beroepsgroep moeten verbeteren. Daarom initieert de beroepsorganisatie twee programma's, waarin het uitwerken en onderling delen en bespreken van casusmateriaal centraal staan.

Het gaat hier enerzijds om de best practices ('Vertel meer goede verhalen') en anderzijds om crises en incidenten ('Elk incident een leermoment'). Daarnaast wil de NBA de transparantie van de beroepspraktijk verder versterken. Zo zal in 2014 een Monitoring Commissie Code Accountantsorganisatie van start gaan en zal er opnieuw onderzoek worden gedaan naar de kwaliteit van de transparantieverlagen.

4 Dichter bij de leden

De maatschappelijke noodzaak om de beroepskwaliteit te verbeteren leidt tot een minder vrijblijvende opstelling van de beroepsorganisatie: verplichte opleidingen, stringenter toetsingen en een verscherpte handhaving. Het is een positie die samenleving en beroep op termijn dient, maar waar leden of ledengroepen zich niet altijd vanzelfsprekend in kunnen vinden. Het brengt immers lasten en plichten met zich mee en kan daardoor de afstand tussen leden en beroepsorganisatie vergroten. Dit is ongewenst: legitimatie, status en effectiviteit van de NBA worden bepaald door de mate waarin de leden zich met hun beroepsorganisatie kunnen identificeren en, omgekeerd, door de mate waarin de beroepsorganisatie zich gesteund weet door haar achterban.

Hierbij past niet het beeld van een afstandelijk instituut of bureau, maar van een vitale beroepsgemeenschap waaraan de NBA mede vorm geeft. Voorwaarde is een verbetering van ledenservice, communicatie en organisatie, resulterend in de volgende projecten.

5 Onderwijs op maat

Om te waarborgen dat de competenties van de toekomstige beroepsbeoefenaren tegemoet komen aan de eisen van maatschappij en markt blijft het onderwijs een prioriteit. De al langer bestaande wens tot herziening van het bestaande onderwijsmodel zal worden geconcretiseerd in nieuwe voorstellen die tegemoet komen aan de gedifferentieerde eisen van de markt.

1. Dit zal begin 2014 leiden tot publicatie en consultatie van de **Contourennota**, gericht op een nieuw onderwijsmodel met geactualiseerde opleidingsprofielen en beroepskwalificaties.
2. Daarnaast zal het project **PERformance** worden gestart. Doel is de permanente educatie op een nieuwe leest te schoeien, waarmee het 'punten sprokkelen' plaats maakt voor daadwerkelijke prestatieverbetering.

Jaarplannen van ledengroepbesturen & Adviescollege voor Beroepsreglementering

De ledengroepbesturen (LIO, LAiB en LOA) en het Adviescollege voor Beroepsreglementering hebben ieder hun eigen jaarplannen ontwikkeld, deels ondersteunend aan en in het verlengde van bovenstaande beleidsvoornemens. De bijlage bevat een beknopt overzicht van de prioriteiten.

Van regels naar gedrag

Overzicht NBA prioriteiten 2014

Van regels naar gedrag	Projecten
1. Verbeteren van de controlekwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> Leren van fouten (<i>verbeteren lerend vermogen</i>) Invoeren periodieke kennistoetsen <p>ONDER REGIE LOA</p> <ul style="list-style-type: none"> Het moet beter (<i>verhogen controlekwaliteit</i>) Maatwerk in assurance (<i>nieuwe 'assurance-light' diensten voor MKB-kantoren</i>)
2. Verbeteren signalerend vermogen	<ul style="list-style-type: none"> Zeg wat je ziet (<i>verbeteren professioneel-kritische instelling</i>) Publieke Management Letters (<i>horeca, life sciences, banken</i>) De signalerende accountant (<i>o.a. uitwerking gedragsbenchmark</i>) Sector in control (<i>activeren expertise en entameren verbeterprogramma's in de publieke en semipublieke sector</i>) <p>ONDER REGIE ACB</p> <ul style="list-style-type: none"> Nieuwe controleverklaring (<i>meer informatieve verklaring</i>)
3. Verbeteren reputatie	<p>ONDER REGIE LOA</p> <ul style="list-style-type: none"> Vertel meer goede verhalen <i>Leren van successen (casusmateriaal/bijeenkomsten)</i> Elk incident een leermoment <i>Leren van incidenten en crises (casusmateriaal/bijeenkomsten)</i> Monitoren Code Accountantsorganisaties Onderzoek transparantieverlagen 2013
4. Dichter bij de leden	<p>ONDER REGIE LOA</p> <ul style="list-style-type: none"> Klein en goed (<i>verbeteren ondersteuning aan kleine kantoren</i>) <p>ONDER REGIE BESTUUR</p> <ul style="list-style-type: none"> Klare Taal (<i>verbeteren toegankelijkheid en begrijpelijkheid van uitingen</i>) Helder en robuust (<i>verbetering van het bestuursmodel, gericht op vergroting draagvlak en herkenbaarheid, en meer ruimte voor ledengroepen</i>) Service op maat (<i>ledenservice via nieuwe aanbiedingsvormen, berichtgeving via ledenprofielen; intensivering communicatie rond projecten, bestuurders meer zichtbaar</i>) Honorering ledeninzet (<i>herziening vacatiegeldregeling</i>)
5. Onderwijs op maat	<ul style="list-style-type: none"> Contourennota (<i>behoeftegericht onderwijsmodel</i>) PEformance (<i>van punten sprokkelen naar prestatieverbetering: herziening van het PE-systeem</i>)

Ledengroepen & Adviescollege	Speerpunten/projecten
Adviescollege voor Beroepsreglementering (ACB)	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe controleverklaring (<i>zie bestuursproject</i>) Praktijkondersteuning VGBA/VIO (<i>nieuwe gedragscode en onafhankelijkheidsregels</i>) Stroomlijnen regels kwaliteitsbeheersing Implementatie nieuwe EU- auditverordening en -richtlijn (Barnier)
Ledengroep openbaar accountants (LOA)	<ul style="list-style-type: none"> Verbeteren controlekwaliteit (<i>zie bestuursproject</i>) Verbeteren signalerend vermogen (<i>zie bestuursproject</i>) Effectiever toezicht (<i>samenwerking AFM/SRA/NBA</i>) Ondersteuning kleine kantoren (<i>zie bestuursproject</i>)
Ledengroep Accountants in Business (LAIb)	<ul style="list-style-type: none"> Ethiek en gedrag (<i>diverse projecten: signalering, ondersteuning en onderzoek</i>) Integrated thinking & integrated reporting <p>ONDER REGIE NBA/VRC</p> <ul style="list-style-type: none"> Financieel professional 2020 Professionaliseren ondersteuning (<i>diverse projecten</i>)
Ledengroep Intern- en Overheidsaccountants (LIO)	<ul style="list-style-type: none"> Betere regelgeving en ondersteuning (<i>knelpunten regelgeving aanpakken</i>)

Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Antonio Vivaldistraat 2 - 8
1083 HP Amsterdam
Postbus 7984
1008 AD Amsterdam

T 020 301 03 01
F 020 302 03 02
E nba@nba.nl
I www.nba.nl